Bondio: gwirio gwybodaeth

1.1 Defnyddiwch y geiriau i gwblhau'r brawddegau:

bondio cofalent **bondio ïonig** **bondio metelig**

A.

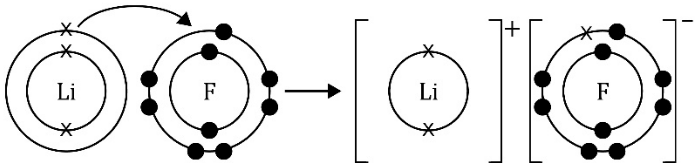

B.

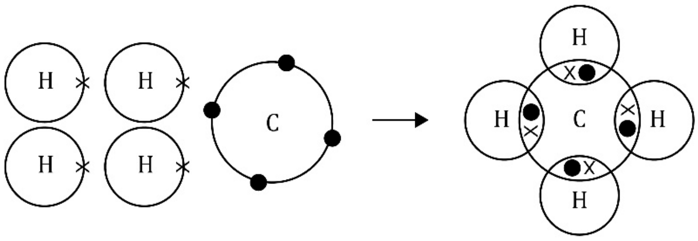

C.

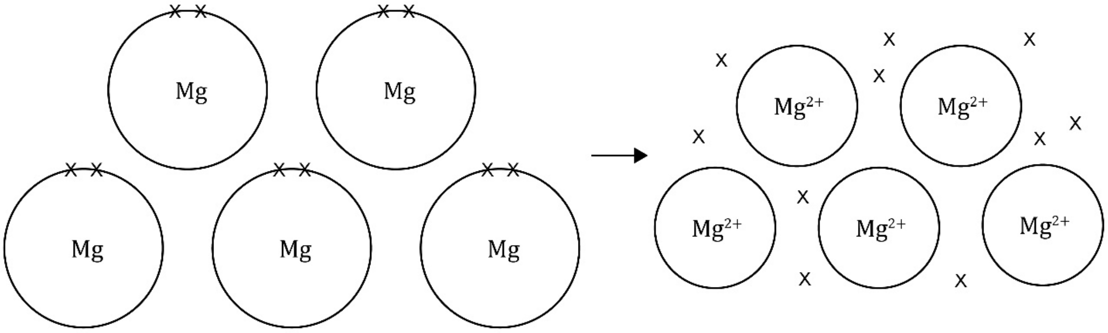

(a) ________________________________ yw'r math o fondio yn ffigur A.

(b) ________________________________ yw'r math o fondio yn ffigur B.

(c) ________________________________ yw'r math o fondio yn ffigur C.

© 2026 Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

1.2 Defnyddiwch y geiriau i gwblhau'r brawddegau.

grymoedd electrostatig **ïonig** **negatif**

anfetel **trosglwyddo**

Bondio ______________________________ – mae'r bond hwn yn cael ei ffurfio pan fydd electronau yn cael eu ___________________________ o atom metel i atom ____________________, gan ffurfio ïonau â gwefr bositif ac ïonau â gwefr _____________________________. Mae ___________________________________ _______________________ cryf yn atynnu'r ïonau â gwefr ddirgroes at ei gilydd.

1.3 Defnyddiwch y geiriau i gwblhau'r brawddegau. Cewch ddefnyddio'r geiriau fwy nag unwaith.

cofalent **electron** **electronau**

allanol **anfetel**

Bondio _________________________ – mae'r bondio hwn yn digwydd rhwng atomau _________________________. Mewn bond cofalent sengl, mae pâr o _________________________ yn cael ei rannu rhwng dau atom.

Mae'r electronau cydranedig hyn ym mhlisg _________________________ yr atomau. Mae pob atom yn cyfrannu un _________________________ at y pâr o electronau cydranedig.

© 2026 Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

1.4 Defnyddiwch y geiriau i gwblhau'r brawddegau. Cewch ddefnyddio'r geiriau fwy nag unwaith.

electronau **grymoedd** **electrostatig** **ïonau** **metelig**

Bondio ______________________________ – mae'r electronau'n gadael plisg allanol atomau metel, gan ffurfio ïonau metel positif a 'môr' o __________________________ dadleoledig sy'n rhydd i symud. Mae'r bond hwn yn cael ei greu o ganlyniad i'r _______________________________________ atyniad _____________________________ cryf rhwng yr _________________________ metel positif a'r __________________________ dadleoledig negatif.

© 2026 Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

Bondio: profi fy hun

Defnyddiwch y geiriau i gwblhau'r brawddegau. Cewch ddefnyddio'r geiriau fwy nag unwaith.

2.1 Pa fathau o elfennau sy'n rhan o'r bondiau canlynol?

metelau ac anfetelau **metelau yn unig** **anfetelau yn unig**

(a) bondio ïonig ______________________________.

(b) bondio cofalent ______________________________.

(c) bondio metelig ______________________________.

2.2 Ym mha fath o fondio mae electronau'n cael eu rhannu?

cofalent **ïonig** **metelig**

Mae electronau'n cael eu rhannu mewn bondio

______________________________.

2.3 Beth mae'r saeth grom yn ei gynrychioli yn y diagram hwn?

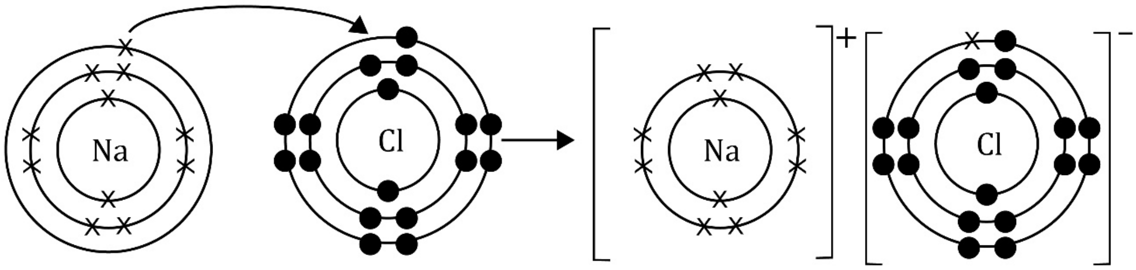

atom **electron** **ïon** **cydranedig** **drosglwyddo**

Mae'r saeth yn cynrychioli ____________________ yn cael ei

____________________ o un atom i'r llall.

2.4 Pa fath o rymoedd sy'n dal y gronynnau at ei gilydd mewn bond ïonig?

cofalent **electrostatig** **ïonig**

© 2026 Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

Grymoedd atyniad ______________________ sy'n dal y gronynnau at ei gilydd mewn bond ïonig.

2.5 Beth mae 'dadleoledig' yn ei olygu?

cael eu galluogi **hawdd** **rhydd** **cael eu cynhyrchu**

Mae dadleoledig yn golygu bod yr electronau'n ______________ i symud o gwmpas.

2.6 Beth yw enw'r gronynnau wedi'u gwefru mewn cyfansoddyn ïonig?

electronau **ïonau** **atomau** **protonau**

________________ yw enw'r gronynnau wedi'u gwefru mewn cyfansoddyn ïonig.

2.7 Pa fath o fondiau sydd mewn cyfansoddyn?

cofalent **electronig** **ïonig** **metelig**

Gall y bondiau mewn cyfansoddyn fod yn fondiau ________________ neu'n fondiau ________________.

2.8 Pam mae metelau'n dargludo trydan yn dda?

dadleoledig **electronau** **ïonau** **metelig** **symud**

Mae metelau'n dargludo trydan yn dda oherwydd eu bod yn cynnwys ________________ sy'n rhydd i ________________ ac sy'n cario'r wefr.

© 2026 Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

2.9 Sut mae cyfansoddion ïonig yn dargludo trydan pan maent yn solid, yn hylif ac mewn hydoddiant?
Eglurwch eich ateb.

nwy **ïonau** **hylif** **symud**

solid **hydoddiant**

Nid yw cyfansoddion ïonig yn gallu dargludo trydan pan fyddant yn y cyflwr

________________________ oherwydd nad yw'r ïonau'n rhydd i symud.

Maent yn gallu dargludo trydan pan fyddant mewn

_________________________________ neu pan fyddant yn

______________________ oherwydd bod yr _______________________ yn gallu

___________________ a chario'r wefr.

2.10 Pam nad yw'r rhan fwyaf o sylweddau cofalent yn dargludo trydan?

atomau **wefr** **wedi'u gwefru**

electronau **ïonau**

Nid yw'r rhan fwyaf o gyfansoddion cofalent yn dargludo trydan oherwydd

nad oes ganddynt ronynnau __________________________

(____________________________

neu ________________________) sy'n gallu symud a chario'r

________________________.

© 2026 Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

Bondio: teimlo’n hyderus?

Cwblhewch y diagramau bondio ar gyfer cwestiynau 3.1 a 3.2.

3.1 Yr adwaith rhwng sodiwm a fflworin.

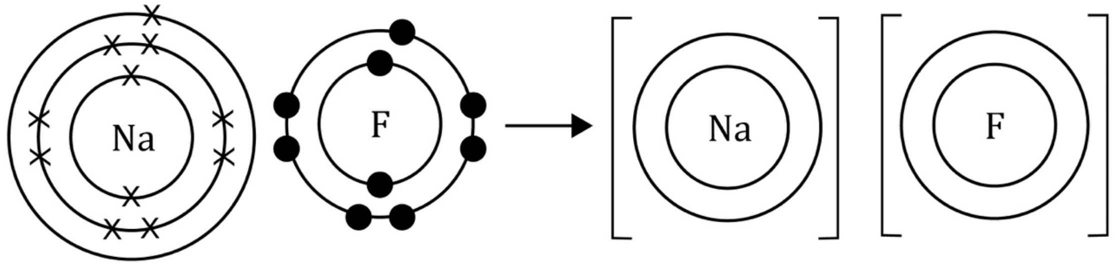

3.2 Yr adwaith rhwng hydrogen a chlorin.

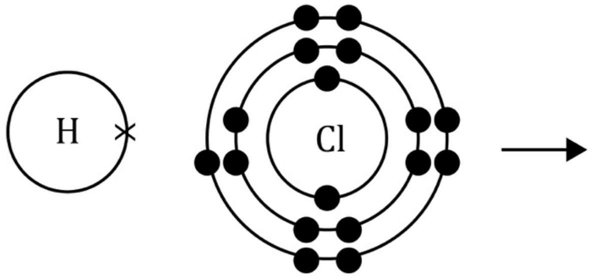

3.3 Ychwanegwch electronau at y diagram i ddangos y bondio metelig mewn sinc.

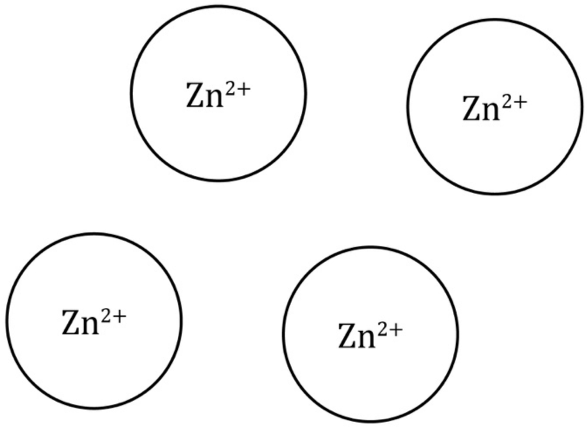

© 2026 Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

Bondio: beth ydw i'n ei ddeall?

Meddyliwch am eich atebion a lefel eich hyder ar gyfer pob pwnc bach. Penderfynwch ydych chi'n ei ddeall yn dda, yn ansicr neu angen rhagor o help. Ticiwch y golofn briodol.

Pwnc bach	Rydw i'n deall hyn yn dda	Rydw i'n meddwl fy mod i'n deall hyn	Rydw i angen rhagor o help
Rydw i'n gallu adnabod bondiau ïonig, cofalent a metelig o ddiagramau.			
Rydw i'n gwybod bod ïonau mewn bondiau ïonig.			
Rydw i'n gwybod am y grymoedd electrostatig mewn bondiau ïonig.			
Rydw i'n gwybod bod electronau'n cael eu rhannu mewn bondiau cofalent.			
Rydw i'n gwybod bod ïonau metel positif ac electronau dadleoledig negatif mewn bondiau metelig.			
Rydw i'n gwybod am y mathau o elfennau sy'n rhan o: • fondiau ïonig • bondiau cofalent • bondiau metelig.			
Rydw i'n gallu egluro pam mae metelau'n dargludo trydan.			
Rydw i'n gallu egluro'r amodau sydd eu hangen i gyfansoddion ïonig ddargludo trydan.			
Rydw i'n gallu egluro pam nad yw sylweddau cofalent yn dargludo trydan.			
Pynciau Teimlo'n hyderus?	**Rydw i'n deall hyn yn dda**	**Rydw i'n meddwl fy mod i'n deall hyn**	**Rydw i angen rhagor o help**
Rydw i'n gallu lluniadu diagramau i gynrychioli bondiau ïonig a bondiau cofalent.			

© 2026 Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol